

reisverslag Brussel
6 t/m 8 november 2025

Genootschap Architectura et Amicitia

reisverslag Brussel 6 t/m 8 november 2025

genootschap Architectura et Amicitia

Op donderdag 6 november verzamelen de deelnemers zich rond het middaguur in hotel Motel One te Brussel.

Van de oorspronkelijke 36 deelnemers blijft er jammer genoeg één ziek thuis.

Om 12 uur stipt vertrekt de bus. Een aantal deelnemers sluit in de loop van de middag aan, zodat we uiteindelijk met 35 personen de hoofdstad van Europa bezoeken.

Brussel is een gewest – vergelijkbaar met de Vlaamse en Waalse gewesten – met een eigen regering.

Het Brusselse gewest bestaat uit 19 gemeenten waaronder Brussel 1000, het centrum.

Andere gemeenten in het gewest zijn o.a. Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Sint Gilles, Elsene en Watermaal-Bosvoorde, die opgenomen zijn in deze excursie.

reisverslag Brussel 6 t/m 8 november 2025

genootschap Architectura et Amicitia

De excursie bestaat uit drie delen:

- enkele bijzondere kantoorgebouwen uit eind jaren 60 en begin jaren 70, die recent herontwikkeld c.q. gerenoveerd zijn;
- de ontwikkelingen langs de Kanaalzone aan de westzijde van de stad;
- en tot slot een rondleiding door en langs gebouwen in het centrum, de zogenaamde “vijfhoek”.

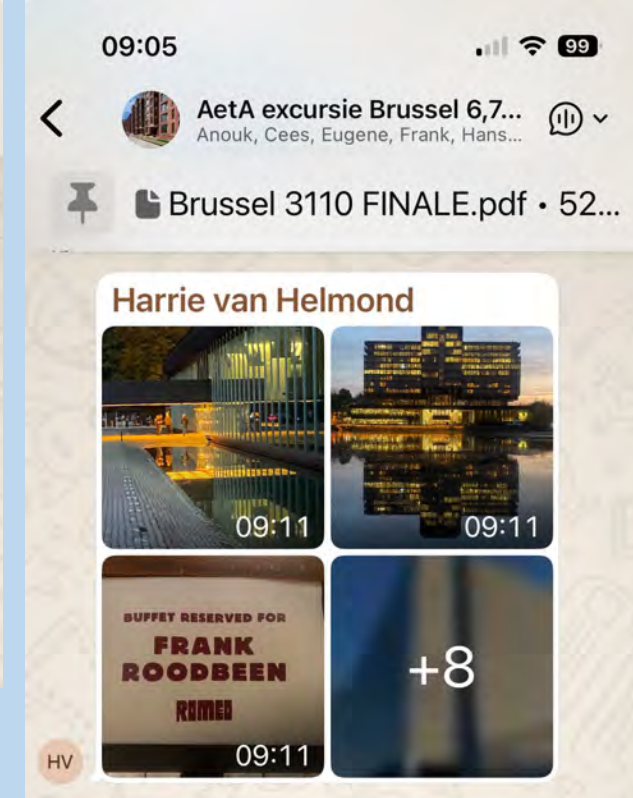
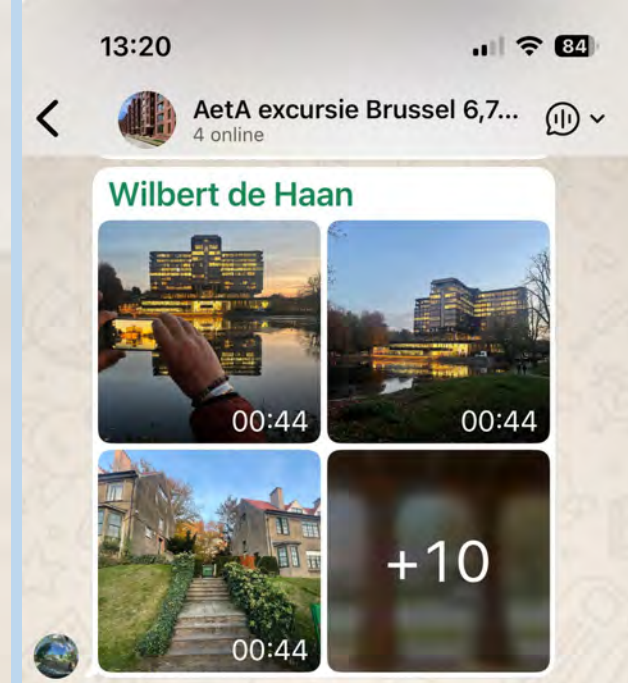
Sinds een aantal jaren wordt ter gelegenheid van een AetA-excursie een speciale whatsapp-groep gemaakt, zodat de communicatie tijdens de reis makkelijk verloopt. Ook nu maakt de reisleiding een groep aan.

Het eerste deel van dit verslag bestaat uit een selectie van de whatsapp-berichten.

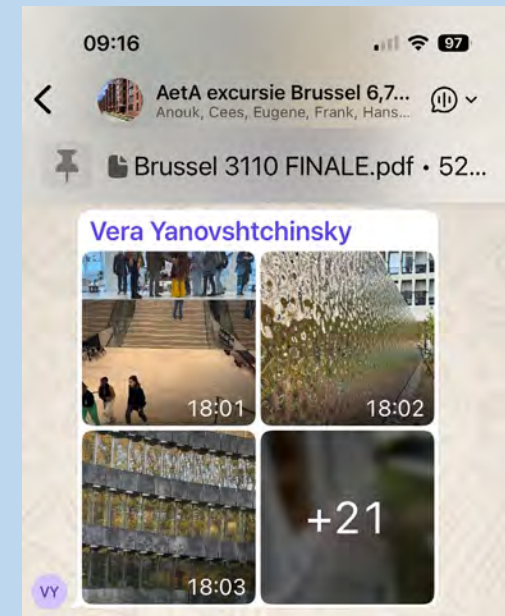
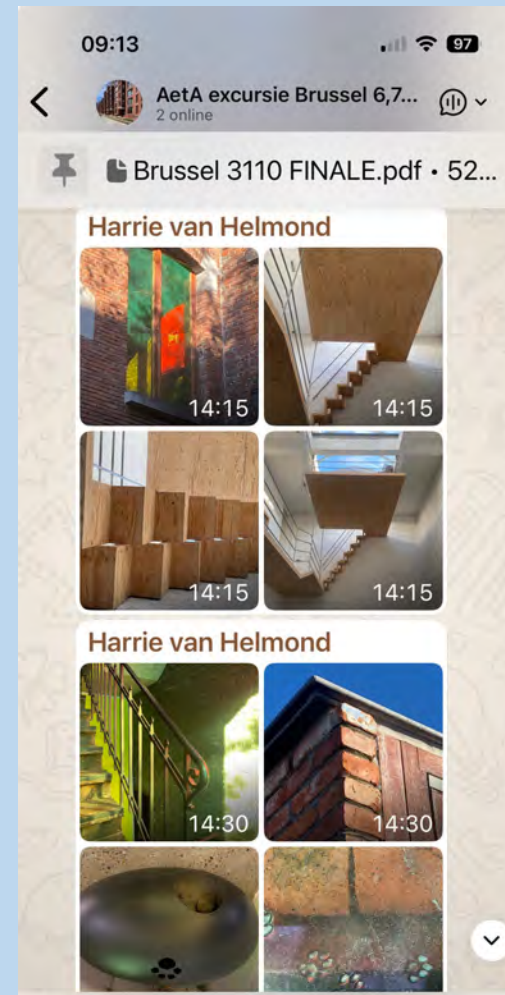
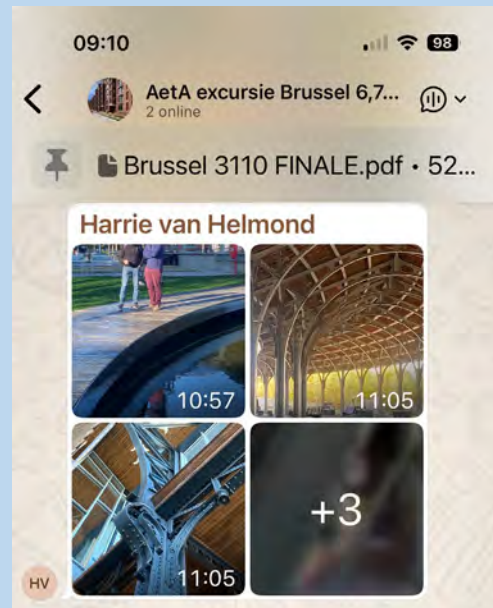
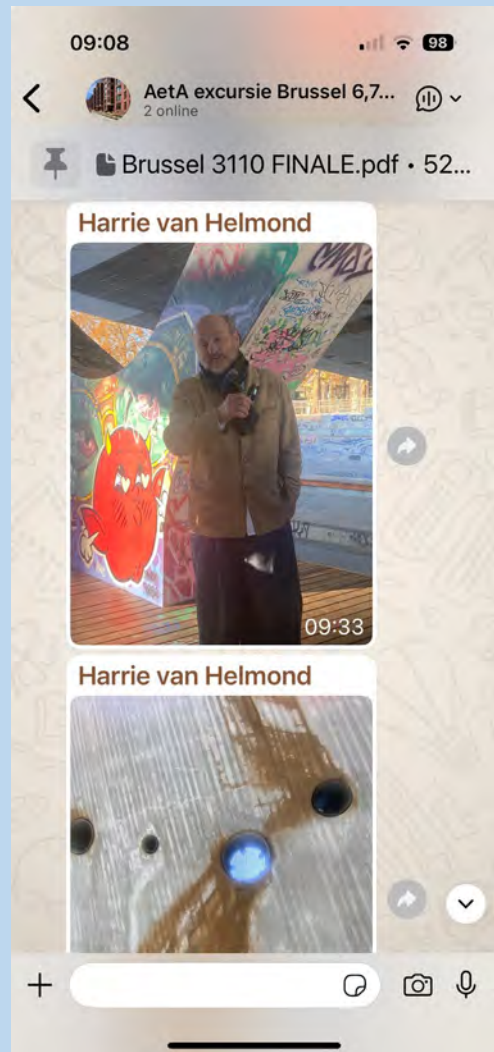
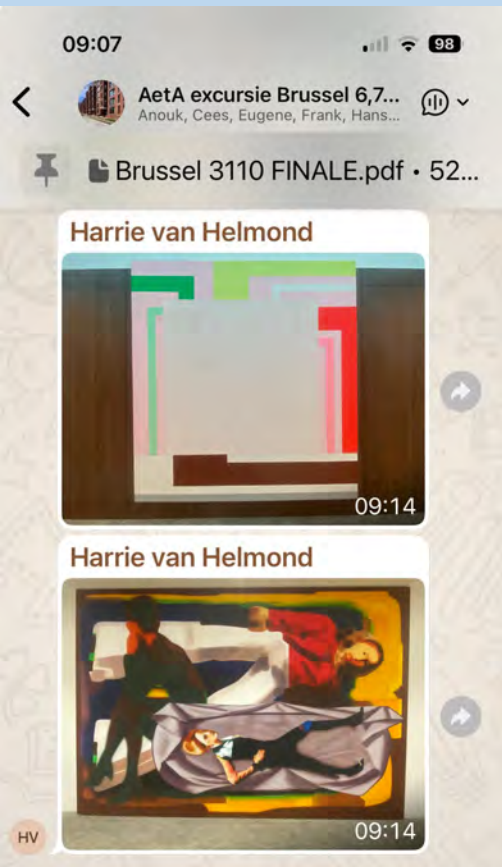
Het tweede deel is een beeldverslag, met foto's verstrekt door de deelnemers.

Uit de hoeveelheid ingezonden foto's per gebouw is een zekere voorkeur voor de bezochte projecten af te leiden.

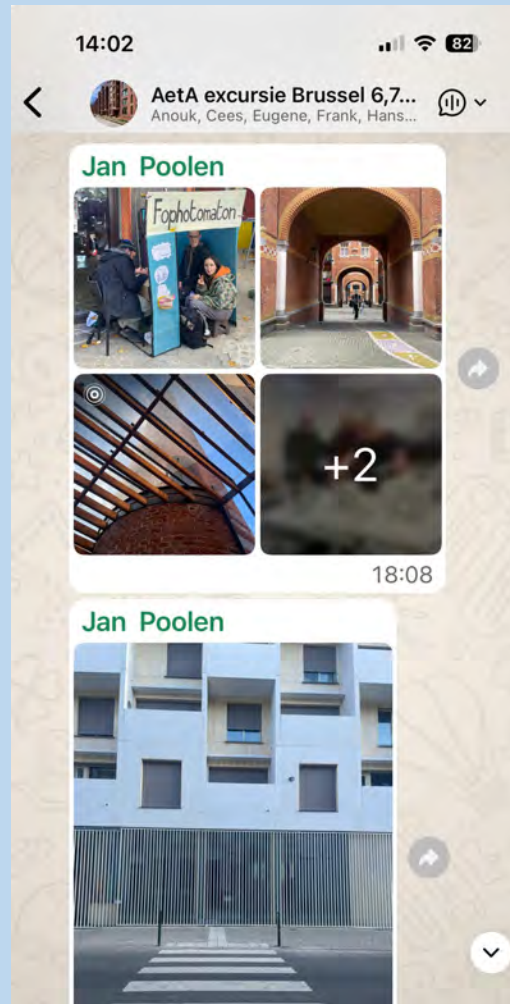
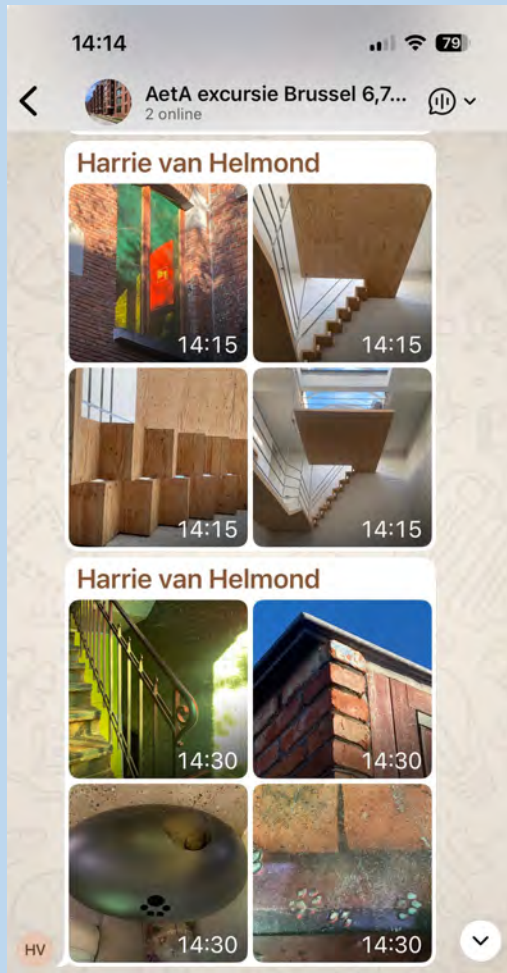
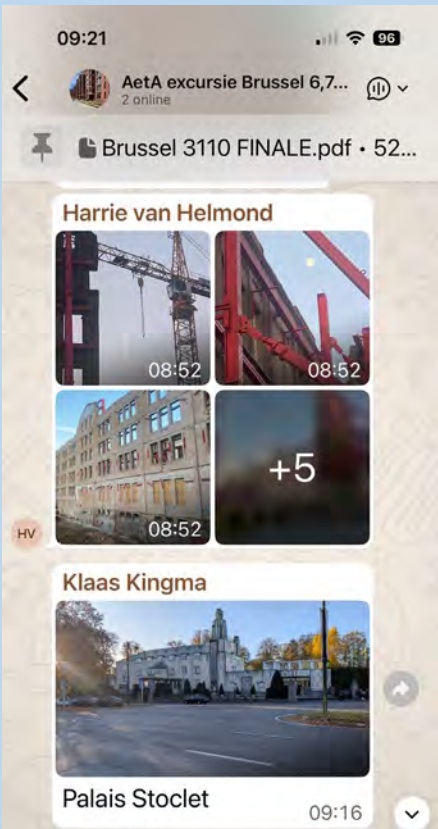
De groepsapp gaat open met de oproep om foto's te delen. Harry, Wilbert, Vera e.a. gaan los met

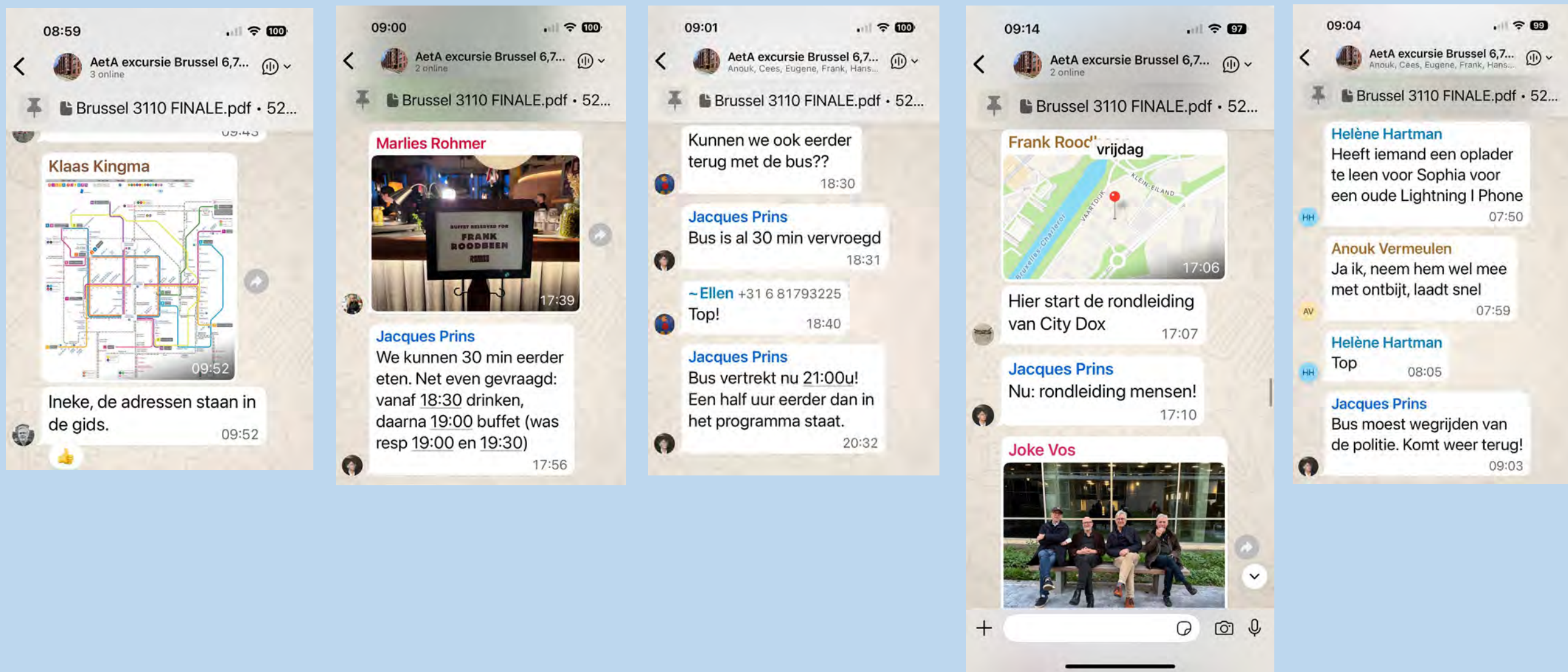
foto's delen

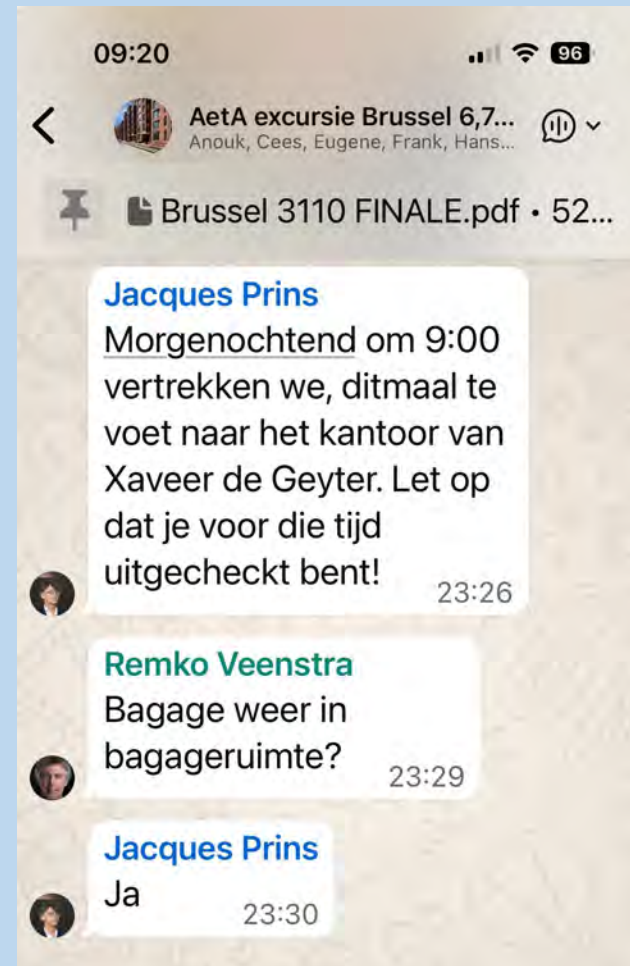
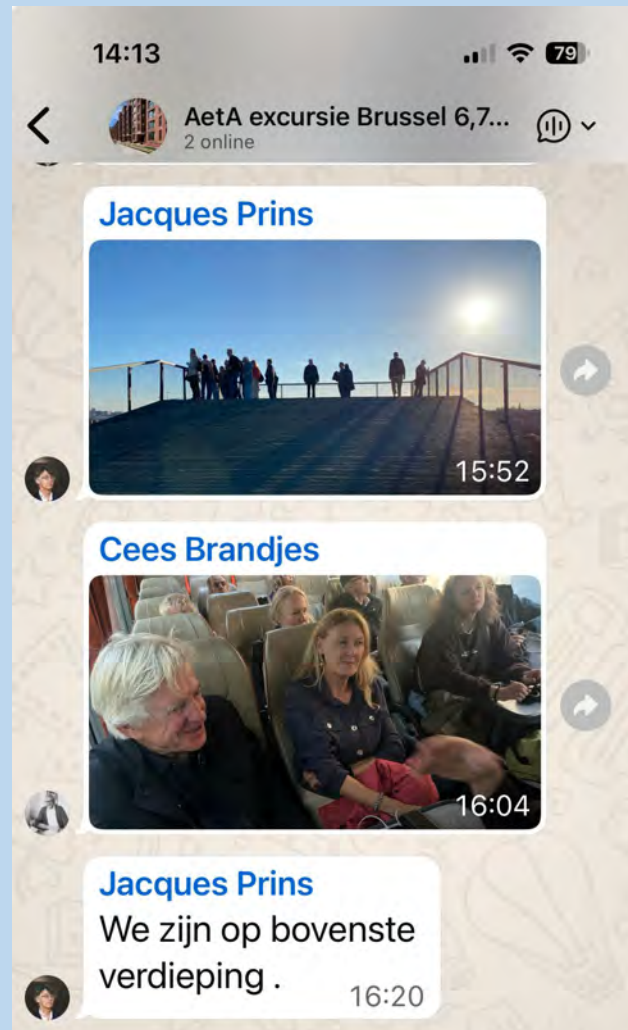
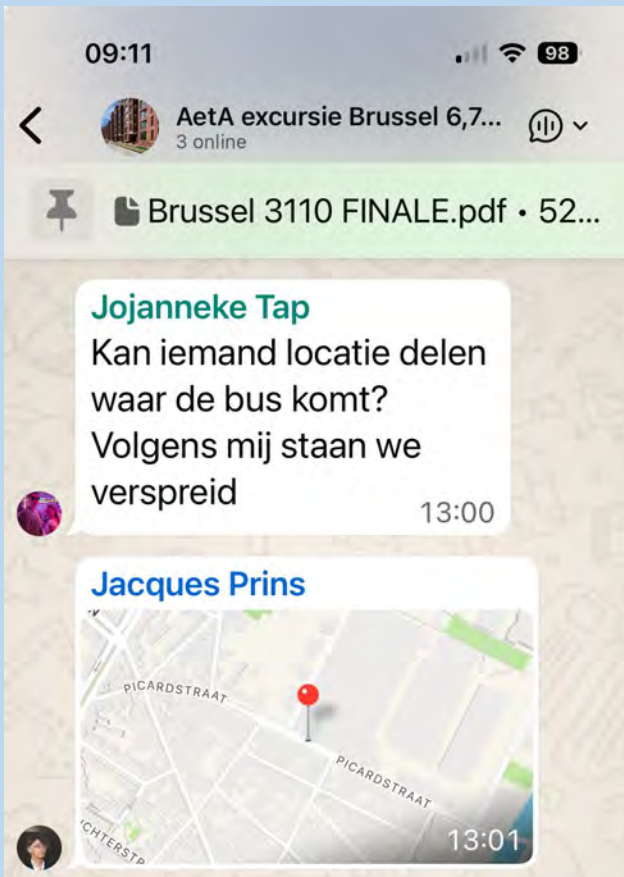
en nog meer foto's en weetjes delen.

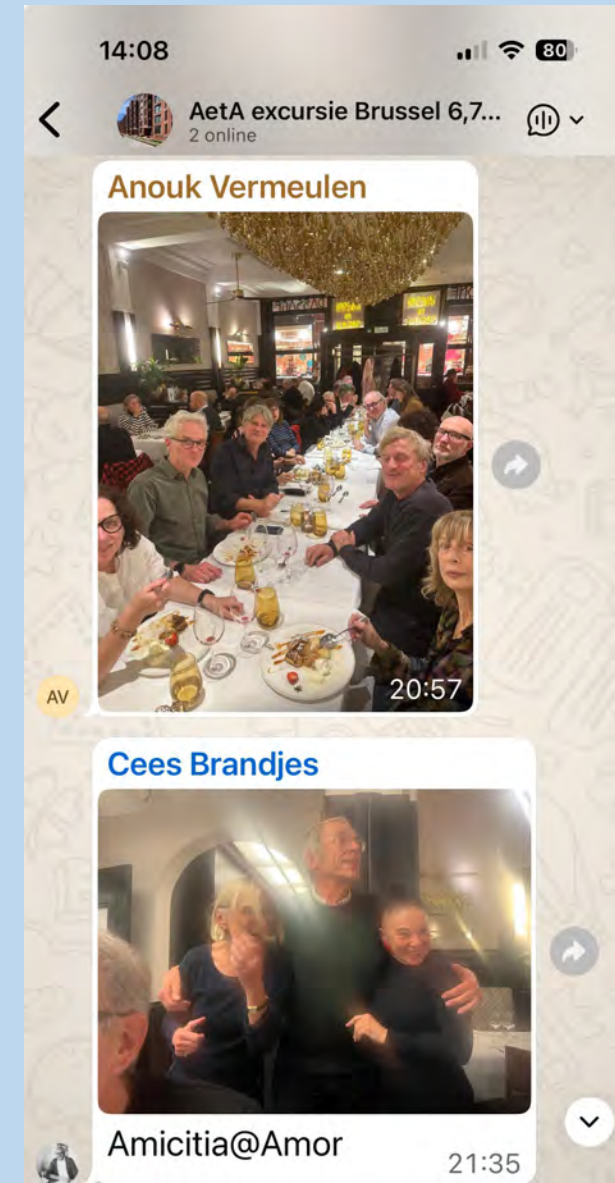
De app is ook handig voor de logistiek en organisatie

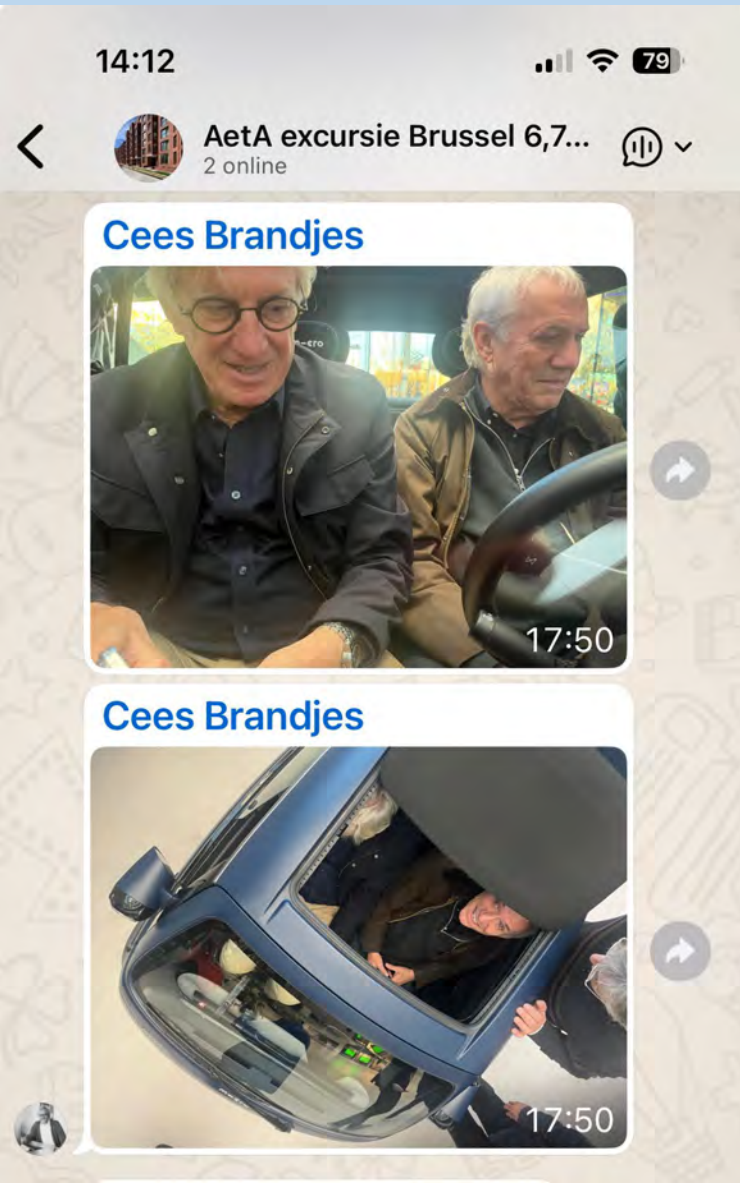
en meer logistiek,

natuurlijk ook voor Amicitia

en Amicitia

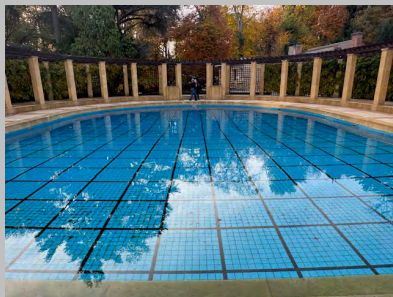
en de dankwoorden

Beeldverslag

De gebouwen van het grote geld uit de jaren zeventig en nog wat andere

De gebouwen van het grote geld uit de jaren zeventig en onderweg nog wat andere

De tocht leidt ons langs:

- De voormalige Bank Lambert (nu ING Marnix) een ontwerp van Gordon Bunshaft (SOM) uit 1965. Sindsdien een aantal malen uitgebreid en in 2024 gerenoveerd door A2M – Moreno Architecture. Veel deelnemers geven blijk van hun waardering door het grote aantal foto's dat men instuurt.
- Het BriAS complex, de herontwikkeling van de voormalige Gendarmerie-kazerne tot een nieuw complex voor de universiteit van Brussel.
- Villa Empain, een villa uit de jaren 30 verbouwd tot privé museum.
- Enkele gebouwen tegenover villa Empain aan de Franklin Rooseveltlaan.
- Het kantoorgebouw “Glaverbel” een ontwerp van Renaat Braem uit 1967.
- Het C.B.R. gebouw (nu “Foxbury”) ontworpen in 1970 door Brodsky en Lambrichs.
- De tuindorpen Le Logis-Floréal uit het begin van de jaren 20.
- Het kantoorgebouw voor Royale Belge, in 1970 ontworpen door Stapels en Dufau en in 2023 door Caruso St John Architects in samenwerking met Bovenbouw Architectuur gerestaureerd en herontwikkeld tot een gebouw met een gemengde bestemming (MIX) met o.a. een hotel, kantoorruimte en restaurants.

ING Marnix (voorheen Banque Lambert)

ING Marnix (voorheen Banque Lambert)

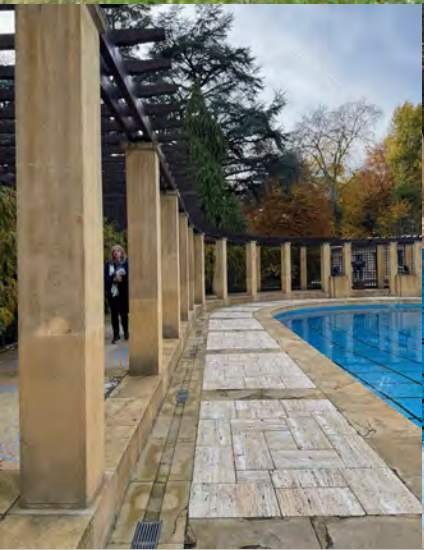

ING Marnix (voorheen Banque Lambert)

BriAs complex

Villa Empain

Villa Empain

Langs Avenue Franklin Roosevelt

Glaverbel

FOXBURY
(voorheen C.B.R. gebouw)

FOXBURRY
(voorheen C.B.R. gebouw)

FOXBURY

(voorheen C.B.R. gebouw)

LE LOGIS & FLORÉAL

MIX

(voorheen Royal Belge)

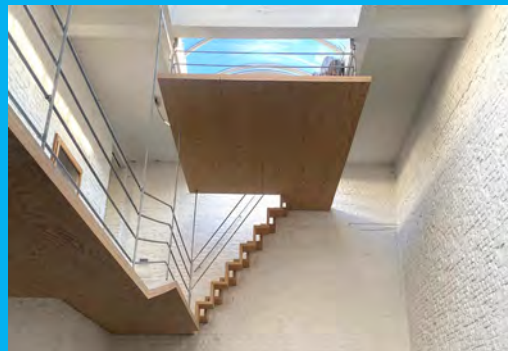
MIX
(voorheen Royal Belge)

MIX
(voorheen Royal Belge)

De Kanaalzone

De Kanaalzone

Onze tocht door de Kanaalzone start met een uitgebreide rondleiding door Willem Jan Neutelings in het Tour & Taxis gebied. We bezoeken:

- het Royal Depot (1904-1907), oorspronkelijk bedoeld voor langdurige opslag. Door het pakhuis liep een spoorlijn, waarvan de restanten nog steeds zichtbaar zijn. Gerestaureerd in 2000 en omvat winkels, restaurants en kantoren.
- Het Herman Teirlinckgebouw, ontworpen door Neutelings Riedijk in 2017, huisvest de Vlaamse regering.
- Het Tour & Park, ontwerp uit 2020 van Bas Smets.
- Gare Maritime (Neutelings Riedijk, 2020) ooit het grootste goederenstation van Tour & Taxis, nu een “overdekte stad” met een gemengd programma, winkels, kantoren, restaurants en veel publieke ruimte.
- Woningbouw op het Tour & Taxis terrein van o.a. Sergisson Bates, noA Architecten en AWG Architecten.

Na de lunch gaan we verder door de Kanaalzone richting het zuiden. Achtereenvolgens bekijken we:

- P.NT.2 een herontwikkeling van een voormalige edelsmederij door BOB361 Architecten tot kantoorruimte voor het architectenbureau en huur- en koopappartementen.
- COOP, in 2016 herontworpen door Bogdan van Broeck architecten tot een centrum voor kleine en middelgrote, startende bedrijven, tentoonstellings- en presentatieruimten
- In de Kanaalzone duiken her en der particuliere en institutionele (herontwikkelings)projecten op. De komende jaren zullen nog vele projecten verrijzen.
- Aan de zuidzijde van de Kanaal zone nieuwbouwprojecten van XDGA, het gebouw Mobilis – een showroom met autowerkplaats – en City Dox 5, 2 woongebouwen op een sokkel van bedrijfsruimten.
- Direct naast City Dox 5 liggen andere “City Dox projecten” met een vergelijkbare opzet.

TOUR & TAXIS

Rondleiding Willem Jan Neutelings

HET ROYAL DEPOT

HERAM TEIRLINCKGEBOUW

HERAM TEIRLINCKGEBOUW

TOUR & TAXIS PARK

GARE AMRITRIME

GARE AMRITRIME

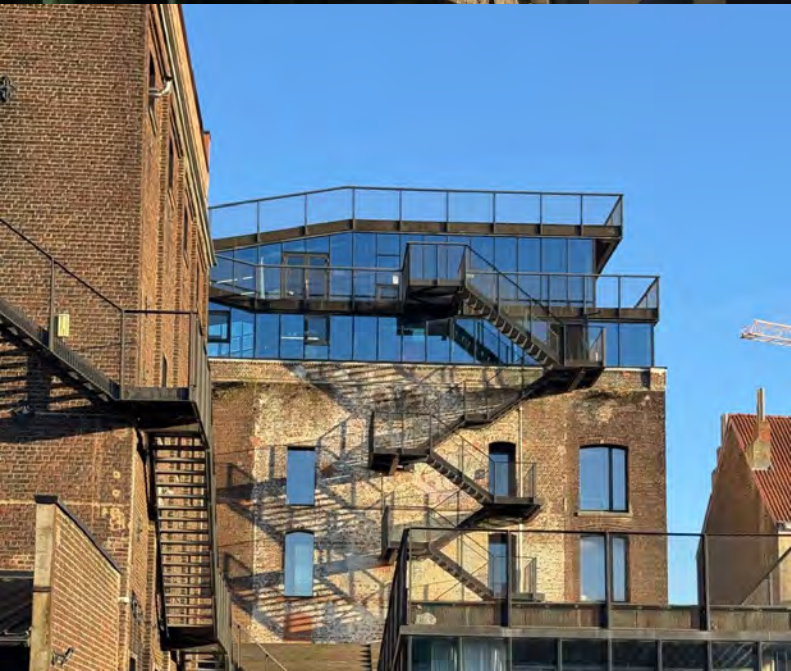
TOUR & TAXIS woningbouw

TOUR & TAXIS woningbouw

COOP

Kanaalzone

Kanaalzone (Anderlechtsesteenweg 82)

Kanaalzone (Slachthuislaan 50)

MOBILS

CITY DOX

CITY DOX 7

CITY DOX 5

Brussel 1000 (centrum)

Brussel 1000 (centrum), de vijfhoek

De laatste dag besteden we aan gebouwen in het centrum, de zogenaamde vijfhoek. We wandelen van het hotel in de Koningsstraat langs de kathedraal, over het Koning Boudewijnplein naar het bureau XDGA van Xaveer De Geyter aan de noordwestzijde van de vijfhoek.

Xaveer licht de eerder bezochte gebouwen Mobilis en City Dox 5 kort toe. Vervolgens gaat hij dieper in op hun ontwerp uit 2015 voor het vernieuwde metrostation Rogier aan de noordzijde van het Centrum. Xaveer leidt ons daarna rond in metrostation.

- Vandaar wandelen wij naar het tot appartementen herontwikkelde kantoorgebouw Cosmopolitan van &Bogdan.
- Door de gangen van het “Grand Hospice” en langs theater Bronks (MDMA) komen we aan bij MAD (V+ en ROTOR).
- Het gezamenlijke programma in het centrum eindigt bij de Tour á Plomb (BEIA), dat gesloten is.
- De groep valt uit een in kleine gezelschappen, die op hun eigen houtje de vijfhoek verder verkennen.
 - De Marollen met Cité Hellemans de vlooiemarkt en Kuifje; met de Hoogstraat (Rue Haute) onder het nog steeds in de steigers staande Paleis van Justitie.
 - Brucity – het nieuwe administratieve centrum van Brussel – met dakterrassen (dus uitzicht).
 - Een Brussels “fenomeen”, gebouwen/bouwblokken waarvan alleen de gevels behouden worden, m.a.w. ze worden uitgehold.
 - Het Beursgebouw herontwikkeld tot “bier-experience”.
 - En nog meer, zie de beelden.
- De excursie eindigt in café Falstaff naast de beurs.

KONINGSSTRAAT (TEGENOVER HOTEL)

St-Michiels en St-Goedelekathedraa

Parc de la statue roi Baudouin

BRONKS THEATER (Metsers De Matter Architects)

XDGA

METROSTATION ROGIERT

METROSTATION ROGIERT

COSMOPOLITAIN

MAD

TOUR A PLOMB

OLAF BUILDING

(ATELIER D'ARCHITECTURE DE GENVAL)

ANSPACH SHOPPING

(ARCHITRECT: ARCHI 2000)

BRUCITY

BEURSPLEIN

ALLEEN NOG GEVELS

Spiegelende loopbrug
tussen het Huis van
de Parlementsleden
en het nieuwere
Forumgebouw.

Architect:
OFFICE Kersten Gees
David van Severen)

TONDO

CITE HELLEMANS

HAUTE

ANTIQUES

Rue Haute / Hoogstraat

Marollen

Deelnemers

Jan Bakers

Janneke Bierman

Cees Brandjes

Juliette Daniels

Eugene Franken

Ieke Frankenmolen

Simone Gerards

Wilbert de Haan

Sophia Habets

Hélène Hartman

Jenny van Heeringen

Hans van Heeswijk

Mark Hekkert

Harrie van Helmond

Ineke Hulshof

Ellen van Kessel

Klaas Kingma

Leen Kooman

Pim Kother

Joep Mol

Ton van Namen

Jan Poolen

Jacques Prins

Marlies Rohmer

Frank Roodbeen

Ben Schildwacht

Joanneke Tap

Maarten Thewissen

Remko Veenstra

Anouk Vermeulen

Joke Vos

Wessel Vreugdenhil

Rein van Wylick

Vera Yanovshtchinsky

Jasper van Zwol

Organisatie

Harrie van Helmond

Ton van Namen

Jacques Prins

Frank Roodbeen

Jasper van Zwol

Verslag

Foto's: de deelnemers

Samenstelling: Ton van Namen

Genootschap Architectura et Amicitia 2025

AetA